

Nødhjælpskøkken

Af: Nermin Durakovic Jun-01-2017

Installation: "Nordic emergency relief kitchen" af Nermin Durakovi? - Foto af: Karl Ketamo

Installation: "Nordic emergency relief kitchen" af Nermin Durakovi? - Foto af: Karl Ketamo

Asylantens hverdag er baseret på en usikker fremtid, uden håb for det bedre. Det er en de værste tilstande, jeg husker fra de tidlige 90'ere, perioden jeg tilbragte som asylant i Danmark. Jeg husker mødet med Alija, en flygtning fra Bosnien og Hercegovina, en ung mand i slutningen af 20'erne; jeg husker den sommerdag, jeg mødte ham, hvor han sad på bænken på banegården i Kolding. Alijas blik flygtede fra mødet med mit, nok for at undgå at skulle snakke om sin meningsløse virkelighed. Men hans fornuft og samvittighed tvang ham til at alligevel sige nej og vi udvekslede et par sætninger. Mens han kiggede lige ned i perronen, fortalte han mig, at efter mere end tre års ventetid på en permanent opholds- og arbejdstilladelse, ventede han nu på papirer fra sin søster i Canada, og han håbede, at han snart ville kunne forlade Danmark. Med en stille stemme nævnte han, at han håbede på at komme i beskæftigelse og få et bedre liv, "for det her er ikke et liv. Du kan se, hvordan det er!" Alija var af en mild og tålmodig natur.

Et samfunds sande tilstand er tydeligst afspejlet i forholdet til dets allersvageste. Det er en af årsagerne til, at jeg i min kunstneriske praksis beskæftiger mig med den danske migrationspolitik. Migrationspolitik er dog mere komplekst end den simple formel om samfundets forhold til dets svageste, for en asylant er ikke per definition det svageste led i samfundet (men den svageste stillede på grund af sin magtesløse position inden for det eksisterende asylsystem). Derfor er det heller ikke oplagt at sammenligne asylanten med andre grupper med særlige behov, som det ellers ofte gøres i offentligheden. Spørgsmålet om asylanten i den danske samtid er langt bredere end dette. Asylanten er i dag blandt andet et politisk instrument, hvorigennem middelklassens brede flertal udøver deres egen vitalitet gennem værdipolitiske og nationale identitetsspørgsmål. De seneste 20 år har vi i Danmark været vidne til en konstant udvikling inden for asylpolitikken. En udvikling, som har været og stadig er kendetegnet ved en slags parlamentarisk øvelse, hvor vi konstant tester vores egne grænser for kynisme, samt grænsen for at forblive ustraffede herfor af dem vi ser op til og af vores globale handelspartnere.

Imens har lovgivningen på det asylopolitiske felt umuliggjort ethvert retfærdighedsomt, solidarisk, moralsk eller menneskeligt forhold til asylanten. Asylanten er med andre ord moralsk og juridisk kriminaliseret, skyldig, indtil det modsatte er bevist. I det politiske spektrum, fra højre- til venstrefløj, hersker logikker fra, at asylanter er absolut uønskede, over at de er uønskede fordi "vi kan ikke tage imod dem alle," til at vi er forpligtede til at hjælpe de, der allerede er her, men vi er tilbageholdne omkring, om de er ønskede. Fraværet af en stærk offentlig politisk og kulturel opposition på asylområdet gør en sådan tilgang, i dens forskellige afskygninger, endnu mere legitim, og den herskende fremmedfjendskheds logikker bliver samtidens eneste og overbevisende sandhed.

Det er én af årsagerne til, at vi i det skæve forhold mellem på den ene side asylsystemet som "lovgiver" og på den anden side asylanten som "den anklagede," i den offentlige debat ofte er vidne til en retorik baseret på fremmedfjendske logikker. Fremmedfjendskhedens logikker godtages endda hos

tilkommere selv som en præmis og et fundament for dialog, i længslen efter konsensus og accept. Det kommer blandt andet til udtryk i debatten om kulturel assimilation af nyttilkommere i den ledende værtskultur, og i den åbne accept af at debattere spørgsmålet om tilkommere ud fra en liberal logik omkring omkostninger og udgifter forbundet med at "huse dem".

Sådan en aggressiv politisk, lovgivningsmæssig og institutionel nedbrydning har først og fremmest en virkning og effekt på den, den er rettet imod, det vil sige på asylanten. Det er nødvendigt at have in mente, at asylpolitik ikke kun er et symbol på en bestemt værdipolitik, men er virkelig og manifesterer sig fysisk og mentalt i reel tid og rum: Gennem love om fratagelse af smykker og værdigenstande ved grænseovergange ved ankomsten til landet, gennem nedsættelse af børnebidrag med det formål at ramme de basale behov hos babyer og børn, gennem husning af nye asylanter i teltlejre, selvom der findes bedre og billige forhold, gennem skrappe lovgivning omkring familiesammenføring osv. Disse er kun en lille del af de love, hvis genklang vi hører i samfundet og medieoffentligheden – mens der i gennemsnit gennemføres nye stramminger på udlændingeområdet hver tredje måned.

Men virkeligheden af den anvendte lovgivning reflekteres på mennesket i nuet, når han eller hun er tvunget til at kæmpe imod det almægtige system, den monstrøse, bureaukratiske asylmaskine; når han indser, at han er overladt, uden valg, uden håb, uden fremtidsvisioner; når hun begriber, at et legalt og værdigt ophold i den nye kontekst ikke er muligt. Med denne erkendelse følger momentet med følelsen af det ultimative nederlag, øjeblikke, når kampen ophører og timer, hvor man forliger sig med den såkaldte skæbne. På et symbolsk niveau er dette en manifestation af magtens sejr over den magtesløse. Mens den magtesløse bliver tvunget til at se nederlaget i øjnene. Tilbage er der for ham nu kun at forlige sig med endnu en ny realitet i en række af fiaskoer i forsøget på at opnå status som legal borger.

Det er åbenlyst og uden for enhver tvivl, hvem der bærer ansvaret for sådan en realitet og for udviklingen af forholdet til asylanten. Vi kan her citere ¹Franz Fanons udsagn, at: "Et samfund, der tvinger sine medlemmer til fortvivlede løsninger, er ikke et levedygtigt samfund, men et samfund, der bør afløses af et andet. Det er borgerens pligt at sige det". Ud fra Fanons optik bliver det tydeligt, at vi befinder os i en situation, hvor vi for en stor del (individer som kollektiv) tier om en realitet, som kræver vores involvering og handlekraft, for at vi kan rykke os mod det bedre. I dag er vi vidner til mange mennesker, som er i samme eller værre position, end Alija var det i de tidlige 90'ere. Vi er i dag vidner til et almægtigt asylsystem, som for længst har ladet alle de menneskelige værdier bag sig, hvis de nogensinde har været en del af det, og som har transformeret sig til et system af fysisk og mental tortur. Et system som betingelsesløst fratager asylanten håb for en fremtid og for en stemme. Et system, som på en moderne måde administrerer fanger og ikke mennesker. Altså dem, som ved tilfældighedens spil har været tilstrækkeligt heldige at være i live.

1. Franz Fanon: "Brev til ministerresidenten", Racisme og kultur, København: Sirius, 1967, s. 11-15

Kunstinstitutionen "Nordic emergency relief kitchen" kan opleves på Finsk Museum for Fotografi i Helsinki som del af udstillingen Nordic Delights, fra den 17. maj til den 13. august 2017